

O dobrotě a milosrdenství, jež nám jsou po všechny dny v patách

text: Ž 23

j+s 16.8.2015

čtení: Gn 37,2-8.26-28; Gn 39,1-4

písně: 442 Svítá 193 648 196 699

Postava pastýře (nejraději v bílém), pod blankytným nebem všude čerstvá zeleň zalitá zlatým sluncem, v popředí spokojené stádo. Takhle nějak to občas bývá v ilustrovaných vydáních bible. Dýchá to pokojem a bezpečím. Hospodin je můj pastýř, a tak nebudu mít nedostatek.

V téhle známé biblické písničce se neřeší, jak se měří dostatek a nedostatek a kolik čeho musím mít, abych měl dost. A že je to písnička ze života, zpívá se v další sloce to, co se malířovi na tamten poklidný obrázek už nevešlo: Hospodin mi prostírá stůl a nalévá kalich až po okraj, jenže na to koukají i mí nepřatelé, ti jsou tu taky. Nejsou mi milí, nejraději bych, kdyby tu nikdo takový nebyl, jenže oni tu jsou a já musím vzít na vědomí, že budou součástí mého života i mé víry. Nepřatelé se mohou vyskytovat přímo i v tom stádu, co vypadalo na obrázku tak pokojně. Ne že by tu byli vlci převlečení za ovce (a že by stačilo je vypátrat a vyhnat), ono je to složitější: kus beránka i kus vlka je v každém z nás. Obrázek nikoho z nás nebude jen černý nebo bílý. A Hospodin pastýř, když nás chrání před vlky, mě bude muset tu a tam ochránit i přede mnou samotným.

Právě proto se v té biblické písničce neprozpěvuje, jak pěkné jsme ovečky, nýbrž to, že naším pastýřem je Hospodin. To o něm je ta píseň (celá existence církve by měla být o něm) a my v té písni vystupujeme nikoli jako výstavní exponáty dobroty a čistoty, nýbrž jako příjemci toho, co Hospodin nabízí, jako jeho partneři ve vztahu.

O Hospodinu, našem pastýři, by měla být i celá písnička našeho života. Což se lehko řekne, jenže tak průzračně jednoduché to není. Zkusím to ukázat na životě jedné známé biblické postavy (berte to jako ilustraci a nějak si to převeďte do života).

Nezačíná to moc dobře. Josef, syn Jákobův, měl hodně bratrů a šel jim na nervy, hlavně když vykládal, o čem se mu zdálo a že v těch snech byl jejich pánem. Naparoval se před nimi v oděvu, který dostal od otce a

jaký nikdo z nich neměl, a ještě ke všemu na ně chodil otci žalovat.

Takhle to dál nejde, shodli se. Jednoho dne se jim naskytla příležitost, jak se ho zbavit. Zprvu to zavánělo vraždou, ale pak ho bráchové "jen" prodali do otroctví. Ještě zahladit stopy – otci napovídáme, že Josefa rozsápala divá zvěř, a bude pokoj. Čtenářům se před očima z nesympatické postavy klube někdo, koho je vám najednou spíš líto. Takové změny se v životě stávají – co já vím, třeba to může být i případ mnoha imigrantů, ze kterých v povídkách jde strach (a ten má velké oči), ale zblízka uvidíte někoho, kdo samozřejmě není černobílý a teď možná potřebuje pomoc.

Karavana Josefa dovezla pouští do cizí země a tam ho na trhu kdosi koupil coby otroka. Zdálo se, že to byl naštěstí docela slušný člověk. Na svobodu mě pochopitelně nepustí, ale snad to tu bude aspoň k přežití.

"Já už jsem se změnil k lepšímu," mohl by možná Josef říci. Život už ho leccos naučil. Jenže co už se jednou stalo, nejde vrátit, vztahy s bratry jsou rozbité, on tu trčí v otroctví a nemá, jak by z něj vyvázl. Takže už je pozdě? Ale ne, ukvapené předběžné závěry nejsou dobrý rádce, teprve se uvidí. Co však platí už teď a vždycky bude: i kdyby ho prožité zkušenosti opravdu změnilo k nepoznání, i tak z něj nikdy nebude jen čistý beránek. Vždycky v něm zůstane kus vlka (úplně stejně jako v každém z nás). A protože je to tak, musí teď unést všechno, co k tomu patří, i když se mu to vůbec neponese lehko.

Otrok to byl pohledný a urostlý a zalíbil se majitelově manželce. Život se mu tím poněkud zašmodrchal, jako se zašmodrchá vždycky, když si na vás počíhá nějaké pokušení, které se vám přihodí vlastním přičiněním nebo vám ho někdo nastraží (pokušením se obvykle miní něco lákavého, nejspíš na úkor někoho jiného, co asi nebude mít dobrý konec). Děj se zašmodrchal a Josef nemá možnost dělat jako by nic. Buď tlaku té dámy podlehně a čeká ho těžký malér, nebo nepodlehne a čeká ho těžký malér. Nepříjemná volba.

"Kdepak jsi teď, Hospodine-pastýři, podívej, v jakém svízelném nedostatku jsem se to najednou ocitl! Já nechtěl, aby se mě mí bratři pokusili zbavit (i když jsem je dráždil), já nechtěl do zkoušky, která je nad mé otrocké síly; já, Bože, nechtěl, aby mě někdo uvedl do pokušení, já

bych bral, kdybys mě přivedl na pastvy zelené a k vodám tichým, a víc nežádám!”

Co činí Bůh, vše dobré jest, řekl by Josefovi možná vězeňský kaplan, kdyby za ním přišel (protože Josef – křivě obviněn ze zločinu – skončil záhy ve vyšetřovací vazbě, jež u otroků mohla trvat neomezeně dlouho, třeba i doživotně.)

“Co činí Bůh, vše dobré jest; já tomu i věřím, pane faráři, ale pochopte mě, ono to občas není na první pohled hned patrné, že to, co Bůh činí, je i pro mě dobré. A někdy o tom pochybuju. Jen se podívejte: vždyť já tu Boží péči a Boží vedení marně vyhlížím už pěkných pár let! Já byl vůči bratřím mrcha, ale věřte mi, to je pryč, já už jsem dneska jiný!”

Jenže ta biblická písnička, co ji na tomhle světě žijeme, ta není o tom, jestli a jak jsme se změnili, ale o tom, že Hospodin je náš pastýř. Třeba na to i Josef přijde. Času na to bude mít habaděj; vyšetřovací vazba se u něj – nevinného – potáhne třináct let (a vyšetřování za tu dobu ani nezačne).

Josefovi spoluvězni, kdyby tu větu “Co činí Bůh, vše dobré jest” slyšeli, by možná měli zato, že jsou to takové ty kostelní řeči, které neurazí a ani nepomohou. Má snad člověk brát jako “dobré”, je-li křivě obviněn a žíznil-li po spravedlnosti? Ježíš na to řekl, že takový člověk je blahoslavený, protože jeho žízeň po spravedlnosti bude uhašena. Ale to čekání je dlouhé, myslí si Josef, a tahle životní žízeň je k neunesení.

Snad aby se zkusil prohrabat z jeskyně ven a všem se pomstít jak jeden hrabě z pozdějšího románu nebo nějaký kousek z akčních filmů aby zkusil; ale Bible se tímto směrem nevydává, protože chce čtenářům nabídnout něco jiného, co se týká nejen Josefa, ale taky nás. A to podstatné, co nám chce sdělit, je informace, že ať jdeme, kam jdeme, pořád máme v patách Hospodinovo milosrdenství a dobrotu. Dokonce po všechny dny svého života, jak žalmista neopomněl do písničky napsat.

To vlastně říká i to Ježíšovo blahoslavenství, které povídal učedníkům a zástupům: když vás provází Hospodinovo milosrdenství, pak je naděje na utišení hladu po spravedlnosti opravdu hodně velká.

Žádná postava v tom příběhu není čistě černá nebo bílá. Černá s bílou

smíchaly se spolu (udělaly to i v každém z nás) a teď se v tom vyznejte. I v Josefovi je kus beránka a kus vlka a pokaždé znovu půjde o to, kdo z těch dvou bude mít zrovna navrch. Tak to s námi lidmi chodí a jiné to nebude. Může se stát i to, že ve vás vyhraje mírná ovečka, jenže zrovna jednáte s vlky; i tak to chodí. Však taky ten starodávný žalm není písničkou o tom, že jsme čistí a poslušní, a není ani o tom, že nám nehrozí žádná nebezpečí, ale zpívá o tom, že nás vede Hospodin a že se o nás stará.

Za druhé: člověk o tom Božím starání (a o jeho účinnosti) někdy dost pochybuje. “Já se, Bože, nechtěl dožít tady té události,” myslí si Josef (a my tu myšlenku samozřejmě známe). “Dal bych přednost poklidným pastvinám a pramenům tiché vody.” To se rozumí; jenže život chodíva trochu jinudy a ta písnička mluví i o holi a prutu, které ovečku mají nasměrovat a chránit (a někdy to asi bolí). A mluví i o údolí, kam vrhá stín i sama smrt. Nezpívá se tu o tom, že tamtudy nepůjdu, ale že tam nepůjdu sám, že mě, Bože, neopustíš.

Za třetí: na životní cestě nás čeká řada rozhodování mezi možnostmi, z nichž ani jedna asi není dobrá, a přitom se rozhodnutí nedá vyhnout – však vzpomeňte, jaké konce měl na výběr Josef. A opět ta biblická písnička napoví, že v první řadě nepůjde o to, jestli obstojím (rád bych), nýbrž o to, že mě provází Boží dobrota a milosrdenství. Neumím podat výčet, co všechno to přesně znamená; ale tuším, že pro člověka v těžkém rozhodování nebo pro člověka, který se rozhodl špatně, je to důležitá informace.

A za čtvrté: Hospodinova dobrota a milosrdenství nebývají v životě vystaveny jak ve výkladní skříni (a mnoho lidí si jich nikdy ani nevšimne). A tak je třeba, abych se po nich poohlédl: abych se v životě poohlédl po Hospodinu-pastýři, který všechno to mé rozhodování unese a já je v jeho síle (neboli: s jeho pomocí) chci unést také.

Vyprávění o Josefovi občas mezi řečí utrousí, že Hospodin byl s ním. Ta věta se tam opakuje mnohokrát a stojí za zapamatování: protože právě to vám chce sdělit i starodávná písnička o Hospodinu-pastýři. Jako zaslíbení do života, jako vzpruhu v nesnázích a smutku, jako směrovku v rozhodovacích.